

2006-06-07

Sarbanes-Oxley Act of 2002

– dess konsekvenser på svenska företag

Abstrakt

Sarbanes-Oxley Act (SOX) infördes till följd av de stora redovisningsskandalerna i USA där företag manipulerat sin bokföring och på så sätt uppvisat bättre resultat. Lagens syfte är att återställa förtroendet för aktiemarknaden. SOX tillämpas extraterritoriellt vilket innebär att lagen gäller för alla svenska företag som är registrerade på den amerikanska börsen. Svenska företag måste anpassa sig till den nya lagen SOX senast den 31 december 2006. Syftet med uppsatsen är att undersöka vilka effekter som SOX har på svenska företag. Vilken påverkan SOX har på organisationen, IT-konsulten, den interna kontrollen och ekonomin. Undersökningen har genomförts med kvalitativ metod där insamlandet av primärdata har skett med hjälp av intervjuer. Detta görs genom semistrukturerade djupintervjuer med en låg grad av standardisering. Undersökningen visade att SOX har vissa konsekvenser på de svenska företagen. Vid ett införande av SOX så sker det förändringar inom organisationen. Det krävs mer detaljerad dokumentation samt striktare kontroller. En förändring för IT-konsulten sker också. De måste nu koncentrera sig fullt på SOX-relaterade uppgifter och inte ägna så mycket tid åt sina övriga arbetsuppgifter. Den interna kontrollen påverkas vid ett införande av SOX på så sätt att den har blivit bättre och mer noggrann. Även ekonomin på företagen påverkas. Det blir mer kostnader för det enskilda företaget samt att det kan vara svårt att se vad företaget kommer att vinna på ett eventuellt införande.

Nyckelord: Sarbanes-Oxley Act, SOX, Enron, redovisningsskandal, intern kontroll, sec 404

Magisteruppsats i Informatik 20 poäng

Författare: Lydia Kihlström

Handledare: Mathias Klang

Examinator: Urban Nuldén

Förord

Jag vill tacka min handledare Mathias Klang för god hjälp och bra råd under uppsatsen. Jag vill tacka de respondenter som ställde upp med tid och kunskap för att besvara mina intervjuer. Jag vill också tacka mina föräldrar för all hjälp och för att de var ett stort stöd under uppsatsens gång. Slutligen vill jag tacka min sambo Johan för allt stöd och uppmuntran.

Göteborg den 7 juni 2006

Lydia Kihlström

Innehållsförteckning

1 INLEDNING.....	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 SEMINARIUM, 2006-04-06, 07.45-10.00.....	2
1.2.1 Keith Rohland CIO på Volvo Cars höll en introduktion om SOX i USA	2
1.2.2 Gruppdiskussion och erfarenhetsutbyte	3
1.2 PROBLEMDISKUSSION	4
1.3 SYFTE	4
1.4 AVGRÄNSNINGAR	4
1.5 UPPSATSENS DISPOSITION	5
2 TEORI.....	6
2.1 SARBANES OXLEY ACT.....	6
2.1.1 Intentionen med SOX.....	6
2.1.2 Sections.....	6
2.1.3 Section 301	7
2.1.4 Section 404	7
2.1.5 Section 409	8
2.1.6 Section 906	8
2.1.7 Tillämpningsområde	8
2.1.8 SEC.....	8
2.1.9 PCAOB.....	9
2.1.10 SOX - företaget	9
2.1.11 Företag i IT-branschen	10
2.1.12 Svenska företag.....	10
2.1.13 Fördelar med SOX	12
2.1.14 Nackdelar med SOX.....	12
2.2 LEDNING OCH SÄKERHET	13
2.2.1 IT i Sverige.....	13
2.2.2 IT-strategin.....	13
2.2.3 Ledningens roll	13
2.2.4 IT-kostnader.....	14
2.2.5 IT konsulten	14
2.2.6 Informationssäkerhet.....	14
2.3 SAMMANFATTNING.....	15
3 METOD OCH EMPIRISKT TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	16
3.1 VAL AV METOD.....	16
3.1.1 Kvantitativ metod.....	16
3.1.2 Kvalitativ metod.....	16
3.2 DATAINSAMLING	17
3.2.1 Sekundärdata.....	17
3.2.2 Primärdata.....	18
3.3 VAL AV FÖRETAG OCH RESPONDENTER.....	19
3.4 TILLFÖRLITLIGHET	20
3.4.1 Reliabilitet	20

3.4.2 Validitet	20
4 FÖRETAGSINFORMATION	22
5 RESULTAT OCH DISKUSSION.....	23
5.1 RESULTAT: ORGANISATIONEN	23
5.1.1 Förändring för företaget	23
5.1.2 Förändring för IT-konsulten.....	23
5.1.3 Tolkning av lagtext.....	24
5.1.4 Framtida arbetskraft	24
5.2 DISKUSSION: ORGANISATIONEN.....	24
5.2.1 Förändring för företaget	24
5.2.2 Förändring för IT-konsulten.....	25
5.2.3 Tolkning av lagtext.....	25
5.2.4 Framtida arbetskraft	25
5.3 RESULTAT: GOD KONTROLL.....	26
5.3.1 Positivt.....	26
5.3.2 Intern kontroll.....	26
5.3.3 Behörigheter	26
5.4 DISKUSSION: GOD KONTROLL	27
5.4.1 Positivt.....	27
5.4.2 Intern kontroll.....	27
5.4.3 Behörigheter	27
5.5 RESULTAT: EKONOMI	28
5.5.1 Systemen	28
5.5.2 Vinst eller förlust?.....	28
5.5.3 Kostnader	28
5.5.4 SOX: Ekonomi eller systemvetenskap?	29
5.6 DISKUSSION: EKONOMI.....	29
5.6.1 Systemen	29
5.6.2 Vinst eller förlust?.....	29
5.6.3 Kostnader	29
5.6.4 SOX: Ekonomi eller systemvetenskap?	30
5.7 RESULTAT: ANDRA LAGAR	30
5.7.1 Liknande lagar utanför USA.....	30
5.8 DISKUSSION: ANDRA LAGAR.....	30
5.8.1 Liknande lagar utanför USA.....	30
5.9 AVSLUTANDE DISKUSSION	31
6 SLUTSATS	32
7 REFERENSER	33
7.1 LITTERATUR	33
7.2 ARTIKLAR	34
7.3 INTERNET	35
7.4 UPPSATSER.....	35
BILAGA 1.....	37

I detta kapitel ger jag en bakgrund till uppsatsens område Sarbanes Oxley Act. Innehållet ifrån ett seminarium presenteras. Jag för en problemdiskussion samt beskriver syftet med uppsatsen. Kapitlet avslutas med avgränsningarna med uppsatsen samt uppsatsens disposition.

1 Inledning

1.1 Bakgrund

I USA drabbades man av många redovisningsskandaler i början på 2000-talet. Energibolaget Enron gick i december 2001 i konkurs. Företaget hade mellan åren 1997 och 2001 överdrivit sina vinster med 567 miljoner dollar.¹ Enrons revisionsbyrå Arthur Andersen erkände att de hade hjälpt företaget med förstörelse av dokument och e-post där man hade kunnat läsa om fusk med bokföringen.² Man hade dolt förluster och överdrivit vinster. Människorna tappade förtroendet för branschen och för finansiell rapportering, företagsledningar och revisorer. De förlorade även stora summor pengar och sina arbeten.³ Konkursen bidrog till att aktieägare, långivare, pensionssparare och anställda kände sig lurade av företaget. Dessa krävde 260 miljarder kronor för förlorade aktievärden.⁴ Sommaren 2002 gick också ett annat företag i konkurs, nämligen teleoperatören WorldCom. Under flera år hade företaget dolt utgifter för omkring 3,8 miljarder dollar i bokföringen.⁵

Det gällde nu att få tillbaka förtroendet för aktiemarknaden. Områden som drabbades var intern kontroll, redovisning, ekonomistyrning och revisorns oberoende.⁶ Därför utformades lagen Sarbanes-Oxley Act (SOX) vars syfte var att göra just detta. Det var senator Paul Sarbanes som tog fram lagen med hjälp av kongressen där Mike Oxley arbetade. Presidenten George W. Bush skrev under lagförslaget den 30 juli 2002 och därmed fanns den nya lagen Sarbanes-Oxley Act of 2002.⁷ Presidenten meddelade också att SOX var den största förändringen för företagen sedan Franklin D. Roosevelt regerade. Genom lagen så förenades både demokrater och republikaner i senaten.⁸ SOX kan ses som den mest omfattande ekonomiska lagen sedan depressionen på 30-talet.⁹

SOX började gälla för de amerikanska företagen och deras dotterbolag den 15 november 2004.¹⁰ Svenska företag som är och vill fortsätta vara registrerade på den amerikanska börsen måste även de anpassa sig till den nya lagen.¹¹ För dem gäller istället datumet den 31 december 2006. Då måste de kunna visa att de har haft god intern kontroll under hela året.¹² I Europa funderar man på att införa någonting liknande SOX i den europeiska

¹ Stridell, H. (2004) Sarbanes-Oxley i affärssystemet

² Larsson, A. (2003) Sarbanes Oxley Act

³ Johansson, P. & Lönnquist, M. (2005) Sarbanes Oxley Act of 2002

⁴ Svenska Dagbladet 2002-02-27

⁵ Svenska Dagbladet 2002-07-22

⁶ Johansson, P. & Lönnquist, M. (2005) Sarbanes Oxley Act of 2002

⁷ Larsson, A. (2003) Sarbanes Oxley Act

⁸ Frykmer, G. & Liedén, B. (2004) Effekter av Sarbanes-Oxley Act

⁹ Jörgensen, Affärsvärlden, 2002

¹⁰ Stridell, H. (2004) Sarbanes-Oxley i affärssystemet

¹¹ Guide Konsult AB

¹² Seminarium 2006-04-06

redovisningslagstiftningen vilket innebär att alla svenska företag, och inte bara dem som är registrerade på den amerikanska börsen, kommer att beröras av lagen.¹³

1.2 Seminarium, 2006-04-06, 07.45-10.00

Konsultföretaget Amentor ordnade tillsammans med Volvo Cars ett seminarium där företag som har infört eller håller på att införa Sarbanes Oxley Act var inbjudna. Deltagarna kom ifrån företag såsom Amentor, AstraZeneca, Swedish Match, Volvo Cars, SKF, ABB, Stora Enzo samt Telia Sonera och var totalt 16 stycken personer.

1.2.1 Keith Rohland CIO på Volvo Cars höll en introduktion om SOX i USA

När SOX introducerades i USA räknade SEC ut att det skulle kosta amerikanska företag 1,24 billioner dollar, d v s 94 000 dollar per företag. Det svåra är att se vad man kommer att tjäna på att implementera SOX. I USA var ledningen nervös för att skriva under årsredovisningen då de trodde att de skulle hamna i fängelse eller förlora sina hem. De trodde också att det kunde vara de som skulle bli nästa Enron skandal. PCOAB hade utfört en dålig standard för SOX och därför lades ribban högt för företagen och dess införande av SOX. Det blev nu viktigt med IT-säkerhet. Det är viktigt att ha en öppen kontakt med sina externa revisorer men det är svårt att få svar och ännu svårare att få rätt svar. Revisionsbyråerna ger olika tolkningar och svar i olika delar av världen. Företagen måste spendera mycket tid på IT-infrastruktur och att intressenterna blir medvetna om omfattningen. De måste också utbilda ledningen och revisorerna om riskerna som finns. Att ta hjälp av intressenter från andra stora företag kan vara bra. I USA börjar kostnaderna för SOX att bli riktigt stora och det kan vara svårt att hålla samma tempo i framtiden. På Ford gjorde man vissa förbättringar när det gäller att underlätta arbetet med SOX:

- Implementerade en IT-policy
- Utvecklade en applikationsmodell
- Identifierade ett IT-program för medarbetarna
- Ordnade många möten och konferenser
- Utvecklade IT-säkerhet och ordnade kontrollstandarder
- Skapade en IT-governance grupp
- Ordnade mycket säkerhets- och kontroll träning
- Skapade en gruppering mellan IT-avdelningen, interna revisorer och företaget
- Skapade en öppen kontakt med sina externa revisorer
- Anställde nyckelpersoner

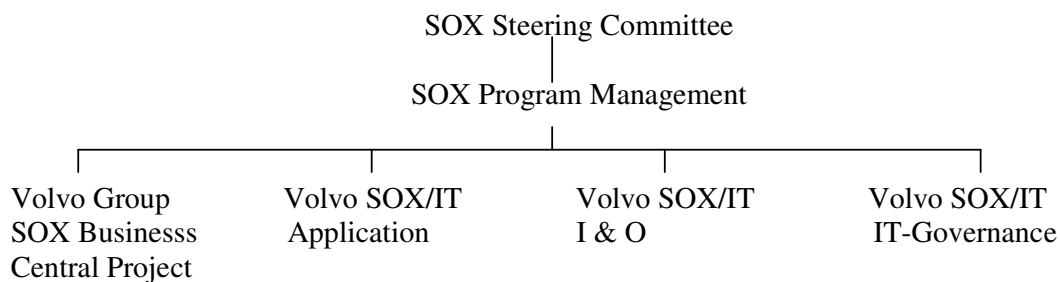
¹³ Johansson, P. & Klang, M. (2004) Säkerställning av intern kontroll och finansiell rapportering enligt SOX

1.2.2 Gruppdiskussion och erfarenhetsutbyte

På Volvo har man vissa nyckelprocesser men inom organisationen hos t ex Volvo Penta, Volvo Truck och Volvo Construction har dessa affärsprocesser varit väldigt olika. Därför har man i Sverige skapat sju stycken standardiserade applikationer som är lika i hela organisationen i hela världen. Volvo AB har nio testpersoner indelade i tre grupper om tre personer i varje. Just nu utbildas personer i testning som sedan ska ut i organisationen. En fråga är om testarna ska utföra testerna eller ska de utvärdera dem. Därefter kommer de externa revisionsbyråerna in och kontrollerar detta. På Volvo utför man testerna och därefter går man igenom resultatet. Det svåra är att få medarbetarna att förstå vad de ska göra.

På Volvo delar man in arbetet med SOX på följande sätt:

Figur 1

Figur 1, SOX på Volvo

På SKF har man outsorcat IT till IDS som är en del av IBM. Det svåra är att få IDS att förstå hur viktigt det är med SOX.

På AstraZeneca är man vana med direktiv liknande SOX ifrån USA så de har på så sätt inte haft några svårigheter med att anpassa sig till dessa krav.

Revisionsbyråerna måste dokumentera vad de vill att företaget ska göra och vad som behöver förbättras. Det blir annars lätt otydligheter och det blir svårt för företaget att veta vad det behöver göra.

Det är viktigt med Segregation of Duty. Företaget måste utföra tester där en röd tråd följer genom hela processen. De måste ställa sig följande frågor som t ex Vem har access?, Varför har personer access?, Vem har önskat detta? och Vem har bestämt eller godkänt detta?

Fyra viktiga saker framkom som är viktiga att tänka på i framtiden:

- Testning
- Kommunikation
- Nivån på kraven från revisorerna
- Omfattningen av SOX

1.2 Problemdiskussion

Sarbanes Oxley Act är i dagens läge ett viktigt område för stora svenska företag. Det gäller speciellt de företag som är registrerade på den amerikanska börsen. Dessa företag är mitt uppe i ett införande där några redan är klara och andra är på god väg. Svårigheterna är många och det är svårt att lösa dem alla. Vilka konsekvenser som SOX kommer att ha på företaget är svåra att förutse. En konsekvens som ett införande av SOX kommer att innebära är antagligen att det kommer att ske stora förändringar för företaget. Hur dessa kommer att påverka företaget och om det är på ett positivt eller negativt sätt är svårt för företaget att veta.

Det finns tidigare ingen uppsats som handlar om vilka konsekvenser som SOX har på de svenska företagen. Kanske beror detta på att det är ett ganska nytt område eller att det än så länge är relativt okänt i forskningsvärlden. Att det än så länge är ett okänt område tycker jag är ett problem och väljer att skriva om SOX för att förmedla ut ny kunskap inom ett viktigt område samt få upp ögonen för SOX. Jag tycker att det är intressant undersökningsområde och det ska bli spännande att se vad resultatet blir i studien.

1.3 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilka konsekvenser som SOX för med sig på svenska företag.

- Påverkan på organisationen
- Påverkan på IT-konsulten
- Påverkan på den interna kontrollen
- Påverkan på ekonomin

1.4 Avgränsningar

Jag har valt att avgränsa mig till den systemvetenskapliga delen av SOX och inte på den ekonomiska. Det ekonomiska i SOX är själva input, d v s inköpsordrar, och output, d v s årsredovisningen. Det systemvetenskapliga är allt däremellan eftersom det är i IT-systemen som affärslogiken och de affärskritiska processerna ligger samt kontrollerna sker. Jag har koncentrerat mig på de företag som har infört, ska införa eller står under beslut att införa SOX. Andra områden som jag har valt att koncentrera mig på är de personer som arbetar med SOX och deras IT-system för att se hur SOX har förändrat deras arbetssituation.

Undersökningen koncentreras inte på alla företag som berörs av SOX utan endast på några företag i Sverige. Den geografiska begränsningen är till företag som ligger i Göteborgsregionen för att lättare utföra intervjuerna. På varje företag intervjuades en eller två personer och inte samtliga anställda.

1.5 Uppsatsens disposition

Kapitel 1: Inledning

I detta kapitel ger jag en bakgrund till uppsatsens område Sarbanes Oxley Act. Innehållet ifrån ett seminarium presenteras. Jag för en problemdiskussion samt beskriver syftet med uppsatsen. Kapitlet avslutas med avgränsningarna med uppsatsen samt uppsatsens disposition.

Kapitel 2: Teori

I detta kapitel redogör jag för de olika teorier som uppsatsen baseras på. Jag ger en tydlig beskrivning av Sarbanes Oxley Act samt hur och varför den tillkom. En kort beskrivning av IT, ledningen, konsulten, kostnader och säkerhet följer också för att få en tydligare överblick.

Kapitel 3: Metod

I detta kapitel redogör jag för valda metoder under uppsatsen. Jag visar hur jag har gått tillväga, vilka val som har gjorts samt varför jag har gjort dessa val. Slutligen beskriver jag också vilka respondenter på vilka företag som ingår i studien samt vilken tillförlitligheten är.

Kapitel 4: Företagsinformation

I detta kapitel beskriver jag de olika företag där jag fått möjlighet att göra mina intervjuer. Jag talar om när företaget grundades, hur många anställda de har samt inom vilket område som de är verksamma.

Kapitel 5: Resultat och Diskussion

I detta kapitel sammanfattar jag de olika respondenternas svar och åsikter utifrån de olika intervjuerna. Jag delar kapitlet i fyra olika områden. Dessa är organisationen, god kontroll, ekonomi och andra lagar. Under varje område redovisar jag först resultatet och sedan diskussionen.

Kapitel 6: Slutsats

I detta kapitel kommer jag att redovisa vilka slutsatser som jag har kommit fram till utifrån teorin och resultatet. Jag visar om jag har fått svar på mitt syfte eller om resultatet inte var tillräckligt.

I detta kapitel redogör jag för de olika teorier som uppsatsen baseras på. Jag ger en tydlig beskrivning av Sarbanes Oxley Act samt hur och varför den tillkom. En kort beskrivning av IT, ledningen, konsulten, kostnader och säkerhet följer också för att få en tydligare överblick.

2 Teori

2.1 Sarbanes Oxley Act

Lagen anger hur länge ekonomisk information ska lagras, även i elektronisk form, och att den ska skyddas mot efterhandsändringar.¹⁴

2.1.1 Intentionen med SOX

Syftet med SOX är att få tillbaka förtroendet för aktiemarknaden och att garantera att företagens finansiella rapportering och övrig dokumentation stämmer överens med verkligheten.¹⁵ Det finns fyra olika sätt som planeras användas för att uppfylla detta:

- Företaget får hårdare krav på sig när det gäller redovisning som kommer ut på den allmänna marknaden. Ledningen måste garantera att all dokumentation och information är riktig.
- Hårdare krav på revisorerna och deras oberoende. Det är viktigt att upprätthålla en professionell image emot sina klienter. Revisorerna kontrolleras av tillsynsmyndigheten PCAOB.
- Hårdare krav på de interna strukturerna i företaget.
- Vid brott mot lagen utges stränga straff.¹⁶

2.1.2 Sections

Lagen SOX delas in i 11 kapitel som kallas sections. Hela lagen SOX går att dela in i fyra områden: hårdare krav på företagets redovisning, större krav på revisorns oberoende, krav på interna strukturer och hårdare straff för brott mot lagen. Jag har valt att koncentrera mig på följande sections.

¹⁴ Computer Sweden 2006-04-12

¹⁵ Blomberg, Svernlöv, Balans s. 23

¹⁶ Larsson, A. (2003) Sarbanes Oxley Act

2.1.3 Section 301

Alla företag som är noterade vid den amerikanska börsen måste ha en revisionskommitté. Denna har tillsatts av styrelseledamöterna i företaget och ska övervaka alla finansiella rapporter och redovisningar. Enligt lagen får ingen vara både anställd i företaget och ingå i revisionskommittén.¹⁷

2.1.4 Section 404

Titeln på SOX section 404 är "Managements Assessment of Internal Controls", direkt översatt till svenska är "Företagsledningens ansvar för intern kontroll". Precis som det låter så handlar denna sektion om intern kontroll. Den interna kontrollen måste följa vissa regler såsom:

- En tydlig dokumentation av företagets tillgångar.
- Att alla transaktioner är tydligt redovisade med giltiga kvitton.
- Att man förebygger och uppmuntrar tidig upptäckt av sådant som kan påverka den ekonomiska redogörelsen.

Företagen får inte någon beskrivning av tillämpningsföreskrifterna hur internkontrollen ska se ut och hur de ska göra för att följa kraven. Därför måste företagen själva utveckla sin egen internkontroll vilket innebär mycket tid och mycket pengar. Företagets VD och ekonomichef ska dokumentera en finansiell rapport om den interna kontrollen och publicera den i årsredovisningen. Internkontrollen ska försäkra att rapporten är tillförlitlig. Ledningen måste enligt tillämpningsföreskrifterna redovisa följande angående internkontrollen i årsredovisningen:

- Deras ansvar när det gäller att upprätta och underhålla internkontrollerna.
- Hur internkontrollens effektivitet mäts och utvärderas.
- Det får inte finnas mer än två svagheter i internkontrollen där oriktig information som orsakats av fel eller bedrägeri när det gäller ekonomi inte upptäcks i tid.
- Revisionsbyrån som granskat årsredovisningen måste även ha utfärdat en attestrapport angående ledningens ansvar för internkontrollen.¹⁸

De delar som måste dokumenteras i ett företag är inköp, lön, produktion, intäktscykeln, bokslut och rapportering.¹⁹ Eftersom all dokumentation nu sker på detaljnivå blir det ett helt annat sätt att arbeta på för företaget. Företaget ska även kunna bevisa att och varför de har

¹⁷ Gunnarsson, S. & Nilsson, A. (2005) Sarbanes-Oxley Act

¹⁸ Stridell, H. (2004) Sarbanes-Oxley i affärssystemet

¹⁹ Frykmer, G. & Liedén, B. (2004) Effekter av Sarbanes-Oxley Act

utfört vissa kontroller.²⁰ Sektion 404 är den sektion som är mest känd men även den som kräver mest resurser.²¹

2.1.5 Section 409

Med denna sektion menas att när ett företag gör förändringar i sin organisation så måste det snabbt förmedlas ut och vara tillgängliga offentligt.²²

2.1.6 Section 906

Enligt denna sektion måste årsredovisningen överensstämma med verkligheten och företagets finansiella läge. Straffet för att bryta mot denna lag kan vara mellan 10 och 50 miljoner kronor och 10-20 års fängelse.²³

2.1.7 Tillämpningsområde

Tillämpningsområdet för SOX är mycket brett. Lagen tillämpas på alla företag som stämmer in som emittent enligt den amerikanska värdepapperslagstiftningen Securities Exchange Act of 1934 och Securities Act of 1933. Alla företag oavsett amerikanska eller icke-amerikanska och som registrerat aktier på den amerikanska börsen måste följa lagens bestämmelser. Lagen gäller även företagens revisionsbolag.²⁴ Lagen är alltså extraterritoriell så att ungefär 1300 europeiska företag berörs vilket är mycket omdiskuterat runt om i världen. Den amerikanska värdepapperslagstiftningen gör alltså inget undantag för utländska företag när det gäller SOX.²⁵

2.1.8 SEC

Securities and Exchange Commission (SEC) är den amerikanska motsvarigheten till svenska Finansinspektionen. Denna myndighet ska utfärda tillämpningsföreskrifter om lagens bestämmelser. Flera tillämpningsföreskrifter är redan utfärdade men det finns förslag på fler.²⁶ Tillämpningsföreskrifterna är 86 sidor och 191 noter lång och beskriver hur företag ska uppfylla kraven. Man kan säga att SEC är en tillsynsmyndighet för SOX. Myndigheten har inte framställt några metoder när det gäller utvärdering utan vill att dessa ska variera mellan företagen.²⁷ SEC ska även skydda investerarna och behålla förtroendet för aktiemarknaden.

²⁰ Gunnarsson, S. & Nilsson, A. (2005) Sarbanes-Oxley Act

²¹ Deloitte, 2005-06-07

²² Gunnarsson, S. & Nilsson, A. (2005) Sarbanes-Oxley Act

²³ Gunnarsson, S. & Nilsson, A. (2005) Sarbanes-Oxley Act

²⁴ Stridell, H. (2004) Sarbanes-Oxley i affärssystemet

²⁵ Frykmer, G. & Liedén, B. (2004) Effekter av Sarbanes-Oxley Act

²⁶ Blomberg, Svernlöv, Balans s. 23

²⁷ Stridell, H. (2004) Sarbanes-Oxley i affärssystemet

Myndigheten kräver att företag ska ge ut finansiella rapporter som ska finnas tillgängliga för allmänheten.²⁸

2.1.9 PCAOB

Förkortningen står för The Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB). De är inget vinstdrivande företag och övervakas av SEC. Uppgifterna består av att genomföra inspektioner och undersökningar hos de företag och revisionsbolag som hamnar under akten. De får även utdela sanktioner till företag som inte följer lagen samt utveckla regler för revision.²⁹

2.1.10 SOX - företaget

Styrelsen delegerar ansvar till IT-chefen men det är ofta utan tillräckligt tydliga instruktioner. Detta kan handla om personuppgifter eller andra liknande uppgifter som obehöriga ej bör ha tillträde till. Ibland delegerar styrelsen ansvar som faller utanför ramarna för IT-chefens område. IT-chefen kan och har ansvar för den tekniska säkerheten samt för organiseringen av IT-avdelningen och dess arbete.³⁰

Vissa företag känner sådan press ifrån den nya lagen SOX att de skapar nya chefstjänster som ska se till att företagen och styrelsen följer den. Dessa kan med ett annat namn kallas lagkontrollanter. Dessa är vanligtvis ekonomer eller jurister och är eftertraktade på marknaden. Ingångslönen i stora globala företag kan ligga på flera miljoner kronor. Det är viktigt att IT-chefen har ett nära samarbete och en bra kommunikation med dessa personer och att de därför har en insikt i vad en lagkontrollant gör. IT-chefen har ett avgörande ansvar för att lagkraven efterföljs. Även budgeten inom detta område är stor och måste anpassas. Att det måste finnas en kontrollant på varje företag infördes i oktober 2004.³¹

För att ledningen ska kunna upptäcka vilka risker som finns måste de först få förståelse för vilka olika sorters risker det finns, var de kommer ifrån och dess tänkbara effekt. Kontroller installeras i företaget för att förebygga eller upptäcka dessa risker. När det gäller att som företag anpassa sig till SOX finns det fyra olika kontroller.

- Prestationsmätning, är kontroll av medarbetarna och att de har en begränsad behörighet och inte ett annat.
- Informationsbehandling, är kontroll av finansiell information och rapportering.
- Fysiska kontroller, är kontroll av lås, vakter och larmsystem.

²⁸ Frykmer, G. & Liedén, B. (2004) Effekter av Sarbanes-Oxley Act

²⁹ Frykmer, G. & Liedén, B. (2004) Effekter av Sarbanes-Oxley Act

³⁰ Computer Sweden 2005-03-11

³¹ Computer Sweden 2004-09-13

- Ansvarsfördelning, är kontroll av att företaget sprider ut ansvaret hos medarbetarna. Funktionerna i en process måste utföras, registreras och godkännas av flera personer.³²

Det finns också företag som inte vet hur deras kontrollprogram fungerar. Tidigare så har man där inte kontrollerat vem som har haft tillgång till vilka system och på så sätt brustit i säkerheten. Idag kräver SOX en noggrann dokumentation som leder till en bättre kontroll i alla processer, data och system. IT-chefen får nu en bättre förståelse för hur tekniken fungerar och blir ett stöd i lagkraven.³³

Många företag i Europa har valt att avnotera sina aktier från den amerikanska börsen. Samarbetet mellan företag i två av de största kontinenterna i världen sviktar. Detta på grund av de stora riskerna och ökade kraven såsom SOX. Mellan åren 2000 och 2004 minskade affärerna med 45 procent och dess värde med 85 procent.³⁴

2.1.11 Företag i IT-branschen

Veritas är ett amerikanskt datalagringsföretag som känner att SOX kan innebära en ny möjlighet till fler arbeten då lagen kräver lagring. Efterfrågan på lagringsprogram och lagringsmöjligheter kommer antagligen att öka drastiskt.³⁵

Sunguard är ett svenskt informationssäkerhetsföretag där dess VD menar att svenska företag måste skaffa sig information om vad lagen innebär och vad den innebär för just deras företag. Lagen kan hjälpa företagen att bli mer konkurrenskraftiga på marknaden.³⁶

Ernst & Young är en svensk revisionsbyrå och har märkt av en ökad efterfrågan. Speciellt på affärsprocesser där kravspecifikationer och regler för IT-processer och datalagringslösningar är aktuella. Företaget har nyanställt 30 procent i Stockholm under 2004.

Microsoft kom på en bra lösning för SOX i mars 2004 och under sommaren samma år fick de sin första stora affär.

Hyperion är en IT-leverantör som har specialiserat sig på system för styrning och uppföljning av affärsprocesser. De har mycket att göra och många projekt igång. Dess VD förklarar att även inhemska företag som inte direkt är berörda är intresserade av SOX.³⁷

2.1.12 Svenska företag

Svenska företag som är och vill fortsätta vara registrerade på den amerikanska börsen måste även de anpassa sig till den nya lagen.³⁸ Ett femtontal företag berörs i Sverige men även deras

³² Green, S. (2004) Manager's guide to the Sarbanes-Oxley Act

³³ Computer Sweden 2006-05-03

³⁴ Svenska Dagbladet 2005-05-09

³⁵ Computer Sweden 2004-09-29

³⁶ Computer Sweden 2004-09-08

³⁷ Computer Sweden 2004-09-01

³⁸ Guide Konsult AB

revisionsbolag. Begår en svensk revisor något fel vid granskning av ett företag noterat på den amerikanska börsen kan revisorn bli åtalad i USA.³⁹ Det var meningen att alla icke-amerikanska företag skulle ha anpassat sin verksamhet till SOX den 15 juli 2005 men företagen har fått ytterligare ett och ett halvt år till på sig.⁴⁰ Förändringarna som företagen ställs inför genom ett införande av SOX är många. Två exempel är att tillsätta oberoende revisionskommittéer och att byta huvudansvarig revisor vart femte år. Även kostnaderna förväntas bli höga, i vissa fall upp till 50 miljoner dollar.⁴¹ Trots att företagen har fått ytterligare tid på sig så varnar experterna för tidsbrist och manar företagen att göra införandet av SOX ordentligt på en gång så att det inte blir massa extraarbete. Det är viktigt att se på SOX som en IT-säkerhet och skapa lösningar därifrån.⁴² En förändring är att VD och finanschef i företaget skriftligen ska intyga att företagets redovisning är riktig. Företag såsom Volvo, Astra Zeneca, SKF och Ericsson påverkas av lagen.⁴³

Dessa fyra företag har beräknats hamna på runt 1,1 miljarder kronor vid införandet av SOX. I en intervju säger presschefen på Volvo, Mårten Wikforss, att hos dem kommer kostnaderna att hamna på mellan 300 och 350 miljoner kronor men att man även kommer att få ökade revisionskostnader. Han säger även att det interna arbetet har förändrats för många anställda. Utifrån en undersökning beräknas införandet att ta hela 100 000 arbetstimmar. På Ericsson räknar man med kostnader på några hundra miljoner, på Astra Zeneca mellan 280 och 350 miljoner medan hos SKF endast mellan 150 och 200 miljoner. Företagen är beroende av extern personal främst inom data och IT.⁴⁴ På Ericsson säger man också att företaget har kommit långt när det gäller införandet av SOX och dess olika krav.⁴⁵ På Astra Zeneca arbetar ca 50 personer med SOX.⁴⁶

Enligt en undersökning som genomfördes av Ernst & Young så väljer allt fler svenska börsbolag att anpassa sitt företag enligt SOX regler även om de inte är börsnoterade i USA eller ägs av ett amerikanskt företag. I och med att marknads krav ökar så måste företagen införa SOX för att hamna högt upp på investerarnas och övriga intressenters listor. 95 % av de tillfrågade företagen visade sig känna till SOX och reglerna som medföljer.⁴⁷

Det är viktigt att de svenska företagen har bra PR för att inte få ett negativt namn i branschen. SOX ställer dock höga och svåra krav när det gäller kontroll. Konkurrensverket, Datainspektionen, Finansinspektionen och PTS är alla några av aktörerna som kontrollerar att företagen efterlever kraven. Företagen måste även se till att deras leverantörer följer kraven. Om kraven efterföljs på ett tillfredsställande sätt får företaget ett positivt värde ute på marknaden och även positiv PR.⁴⁸ Ett annat krav som kommer med SOX är bättre IT-säkerhet.⁴⁹

³⁹ Larsson, A. (2003) Sarbanes Oxley Act

⁴⁰ Seminarium 2006-04-06

⁴¹ Gunnarsson, S. & Nilsson, A. (2005) Sarbanes-Oxley Act

⁴² Computer Sweden 2006-02-03

⁴³ Dagens industri 2004-11-23

⁴⁴ Svenska Dagbladet 2005-04-27

⁴⁵ Dagens industri 2006-03-20

⁴⁶ Dagens industri 2004-11-23

⁴⁷ Ernst & Young (2005)

⁴⁸ Computer Sweden 2006-02-06

⁴⁹ Computer Sweden 2006-02-03

2.1.13 Fördelar med SOX

Innan införandet av SOX hade det varit mycket kritik på området. Efter det att SOX infördes på den amerikanska börsen har det uppstått positiva konsekvenser som ingen tidigare tänkte på.

- Aktieägare, kunder och anställda förstår verksamheten på ett annorlunda sätt och bättre sätt.
- Mindre risk för fel och förfalskning.
- Bättre kontroller med att hitta riskerna och skapa långsiktiga affärsprocesser.
- Bra IT-lösningar som stödjer verksamheten på olika kritiska områden.⁵⁰
- Förbättrad effektivitet hos företaget.
- Ökat förtroende för aktiemarknaden.
- Ökad etik och moral hos företaget.

2.1.14 Nackdelar med SOX

Det har även efter införandet uppstått negativa konsekvenser av SOX.

- Ökade kostnader för företaget.
- Kontroll av arbetet istället för att utföra det.
- Vissa icke-amerikanska företag väljer andra börser framför börserna i New York.⁵¹

⁵⁰ Computer Sweden 2005-06-13

⁵¹ Johansson, P. & Klang, M. (2004) Säkerställning av intern kontroll och finansiell rapportering enligt SOX

2.2 Ledning och säkerhet

2.2.1 IT i Sverige

År 2003 fanns det 33 158 stycken tjänsteföretag i Sverige som bedrev någon form av IT-baserad verksamhet. På dessa företag arbetade ungefär 154 000 människor. Samma år använde 97 % av företagen datorer och 95 % Internet. Internet användes främst för att söka information och att göra finansiella transaktioner. Av den privata sektorn arbetar 12,8 % inom IT- och telekomindustrin.⁵²

2002 tillhörde Sverige ett av de mest IT-täta länderna i världen. Inom den finansiella sektorn finns det nästan en dator per anställd. På Volvo har IT-användningen varit med och förändrat företaget. Det har blivit en decentralisering av ansvar inom koncernen. I stora företag och koncerner så förväntas och används IT mer.⁵³

I en undersökning har 63 % av företagen med avancerade användare svarat att IT spelar en stor eller mycket stor roll för det interna arbetet. Även när det gäller att utbyta information anger 48 % av samma grupp att IT spelar en stor eller mycket stor roll.⁵⁴

2.2.2 IT-strategin

Detta är hur organisationen använder och nyttjar IT och hur målen uppnås. Den ska även ge vägledning när det gäller att ta beslut om regler. Det ställs krav på de olika investeringarna som görs inom IT på ett företag. De olika cheferna får genom IT-strategin vägledning hur beslut om dessa investeringar ska göras.⁵⁵

2.2.3 Ledningens roll

Ledningen finns till för att ta beslut och sköta styrningen av IT-verksamheten. I en organisation finns det en verkställande ledning där en verkställande direktör är chef. Ledningen utser CIO (Chief Information Officer) som finns till för att organisera, strukturera och utveckla IT-verksamheten. För att organisationen ska utvecklas måste IT-verksamheten öka dess kommunikation med omgivningen. Varje organisation måste även ha en vision, verksamhetsidé och strategiska mål. Det finns en IT-chef med ansvar över det centrala IT såsom produktion och utveckling. IT kräver mycket uppmärksamhet ifrån ledningen. Organisationen måste göra en IT-plan där man planerar aktiviteter och kostnader för IT och dess verksamhet. IT-kostnaderna är kostnader för utvecklingsprojekt, personal och hårdvara. IT-aktiviteter är en annan del av IT-planen och här är det aktiviteter inom verksamheten och inom produktion såsom support.⁵⁶

⁵² Exido & Dataföreningen (2005) IT i Sverige 2005

⁵³ Hedlund, E. (2003) Informationssamhällets geografi

⁵⁴ Hedlund, E. (2003) Informationssamhällets geografi

⁵⁵ Nyström, A, Fernström, B & Gullberg, S (2006) IT-byrån

⁵⁶ Nyström, A, Fernström, B & Gullberg, S (2006) IT-byrån

2.2.4 IT-kostnader

Det finns två sätt att kategorisera IT-kostnaderna. Ett sätt är verksamhetsdrivna IT-kostnader som optimeras genom rationalisering och utbildning. Ett annat sätt är produktiva IT-kostnader som optimeras för att maximera intäkten och produktens lönsamhet. Det finns direkta och indirekta IT-kostnader. De direkta kostnaderna är hårdvara, licenser, administration, utbildning och operativa kostnader. Dessa kan vara externa eller interna. De externa är kostnader av externa leverantörer och interna personalkostnader samt lokalhyra. De indirekta kostnaderna uppkommer av IT-systemens stillestånd och att slutanvändarna inte kan använda systemen på rätt sätt. Det är viktigt med en stadig och effektiv balans dessa kostnader emellan för att få en så optimal IT-kostnad som möjligt.⁵⁷

2.2.5 IT konsulten

IT-konsulter arbetar antingen på ett konsultföretag eller har ett eget företag. Dessa personer förser marknaden med tjänster som är specialiserade inom ett visst IT-område och tar oftast betalt per timme. Områden som IT-konsulten kan vara specialiserade på är t ex systemutveckling, programmering, webbdesign, nätverk, arkitektur, databaser eller framtida risker i IT-applikationer. IT-konsultens arbete går att beskriva som individualiserat med självständigt ansvar och med utveckling av tekniska lösningar. Personen har en styrande position till ledningen och till kunderna. I organisationer arbetar ofta IT-konsulter i projekt där de olika deltagarna har olika kompetens. I en undersökning framkom det att IT-konsulterna anser att de har ett fritt och självständigt arbete men att de arbetar mycket. De utvecklas snabbt men med eget ansvar för sin egen utveckling. IT omfattar all teknologi där det gäller att skapa, lagra, utbyta och använda information på olika sätt.⁵⁸

2.2.6 Informationssäkerhet

Här är det viktigt att ägarna till affärsprocesserna bestämmer sina krav på tillgänglighet, sekretess, tillförlitlighet och spårbarhet när det gäller ändringar i informationen. Det kan uppstå risker om information kommer till fel person eller om den inte är tillgänglig för rätt person. Det går att hitta tio olika leveransnivåer av informationssäkerhet:

- Tillgänglighet är öppettider för system och data. Maximal öppettid, maximal acceptabel avbrottsid och från systemfel till att IT åtgärdar problemet.
- Fysisk säkerhet är skydd mot brand, vatten och sprängning.
- Lagringssäkerhet är krav hur säker och tillgänglig lagringen ska vara.
- Återstart är den tid det tar att återstarta eller gå över till reserv efter systemfel.
- Återställa data är hur snabbt förlorad data kan återskapas och hur långt tillbaks i tiden data ska sparas.
- Behörighet ger åtkomst till system och data.
- Spårbarhet är möjligheter att se vem, vad eller hur det har hänt vissa saker.
- Tillförlitlighet är krav på hur att IT inte ändrar sig mellan avsändare och mottagare.

⁵⁷ Nyström, A, Fernström, B & Gullberg, S (2006) IT-byrån

⁵⁸ Peterson, H. (2005) Gender, Power and Post-Bureaucracy – Work ideals in IT consulting

- Sekretess i lagring är hur informationen är skyddad i systemet.
- Sekretess i kommunikation är krav på skydd av informationen till och från systemet.⁵⁹

2.3 Sammanfattning

Syftet med SOX är att få tillbaka förtroendet för aktiemarknaden och att garantera att företagens finansiella rapportering och övrig dokumentation stämmer överens med verkligheten. Lagen delas in i 11 kapitel som kallas sections och där section 404 är den viktigaste. Företaget måste kunna visa att de har haft god intern kontroll under föregående år och beskriva det i årsredovisningen. Securities and Exchange Commission (SEC) är den amerikanska motsvarigheten till svenska Finansinspektionen och är en tillsynsmyndighet för SOX. SOX kräver en noggrann dokumentation som leder till en bättre kontroll i alla processer, data och system. Svenska företag som är och vill fortsätta vara registrerade på den amerikanska börsen måste även de anpassa sig till den nya lagen. SOX bidrar till bättre kontroller med att hitta riskerna och skapa långsiktiga affärsprocesser men ökar också kostnaderna för företaget.

⁵⁹ Nyström, A, Fernström, B & Gullberg, S (2006) IT-byrån

I detta kapitel redogör jag för valda metoder under uppsatsen. Jag visar hur jag har gått tillväga, vilka val som har gjorts samt varför jag har gjort dessa val. Slutligen beskriver jag också vilka respondenter på vilka företag som ingår i studien samt vilken tillförlitligheten är.

3 Metod och empiriskt tillvägagångssätt

3.1 Val av metod

Mitt val av metod ligger till grund för min studie och mitt problemområde. För att studien ska kunna genomföras på ett bra sätt krävs att datainsamlingen sker på lämpligt metod. Eftersom uppsatsen fortlöper under hela vårterminen och är på 20 poäng har jag valt att göra en kvalitativ studie. Jag väljer ändå att kort beskriva vad kvantitativa metoder är för att läsaren ska få en total överblick. Valet av metod visar även på hur litteraturstudien och intervjuerna ska gå till samt hur tillförlitlig den informationen blir.

3.1.1 Kvantitativ metod

I den kvantitativa metoden måste data vara mätbar och presenteras numeriskt. Forskaren har en envägskommunikation och ser själva problemområdet som ett föremål.⁶⁰ Forskaren är även mycket intresserad av variabler.⁶¹ Meningen med studien är att forskaren vill besvara frågorna "Hur mycket" och "Hur många" och därför är även frågorna numeriska.⁶² Informationen omvandlas därför till siffror och mängder och där används matematik och statistik för att göra de olika mätningarna. Utifrån de data som insamlats genomförs en statistisk analys av materialet. Studien är tydligt strukturerad och det är lätt att tyda inkommen information. En fördel med kvantitativ metod är att det går att dra en slutsats utifrån inkommen information medan en nackdel är att forskaren inte har någon garanti för att den insamlade informationen är relevant för den valda frågeställningen.⁶³

3.1.2 Kvalitativ metod

Syftet med den kvalitativa metoden är att försöka få kunskap och förståelse för individens situation. Forskaren sätter sig in i individens situation och ser till helheten. Det är även viktigt med forskarens tolkning och det krävs att personen är öppen och flexibel mot den insamlade datan. Flexibilitet är nämligen något som karaktäriserar den kvalitativa metoden. En fördel med kvalitativ metod är att forskaren får en tydligare förståelse för problemet medan en nackdel är att det är svårt att jämföra svaren från de olika respondenterna.⁶⁴ Denna metod ger en insyn i kunskap, mening, verklighet samt sanning och det gäller att kunna tolka de olika

⁶⁰ Andersen, H (1994). Vetenskapsteori och metodlära

⁶¹ Sohlberg, P & B.M (2002) Kunskapens former

⁶² Hartman, J (1998) Vetenskapligt tänkande

⁶³ Holmé, I.M & Solvang, B.K. (1997). Forskningsmetodik

⁶⁴ Holmé, I.M & Solvang, B.K. (1997). Forskningsmetodik

relationerna och se vilka som är meningsfulla.⁶⁵ De kvalitativa metoderna är inte mätbara på samma sätt som de kvantitativa metoderna utan det gäller att ta fram det som är säregnet när det gäller karaktärsdrag. Här använder forskaren istället sig utav en tvåvägskommunikation och ser problemområdet som ett subjekt.⁶⁶ En subjektiv upplevelse går inte att mäta såsom känslor och upplevelser.⁶⁷ En tanke med att använda sig av en kvalitativ metod är att forskaren ser hur själva undersökningen ska gå till.⁶⁸ Vid användande av kvalitativ metod så innebär det att några enstaka delar ska undersökas för att få en djupare förståelse för det valda området. Detta kan leda till att metoden inte blir representativ och då är det svårt att göra en bra slutsats. Målet med kvalitativa metoder är insikt.⁶⁹

3.2 Datainsamling

Det finns två olika sätt att göra datainsamling på, redan insamlad data som kallas sekundärdata eller insamling av ny data som kallas primärdata.⁷⁰

3.2.1 Sekundärdata

Dessa data är lämnade av någon annan än den som upplevt det eller helt enkelt på hörsägen.⁷¹ Sekundärdata är helt beroende av primärdata och skulle inte klara sig utan den eftersom det är därifrån den får all sin information.⁷²

Litteraturstudie

Att söka information och planera sin sökning av litteratur är viktigt för att i tidigt skede lita på rätt tidsfas. Man kan använda sig av tydliga och enstaka sökord för att få en så bra träff som möjligt. Med hjälp av Internet och bibliotekens databaser kan forskaren söka efter böcker, artiklar, uppsatser och övriga sidor med information inom det givna området. Forskaren måste hela tiden gå igenom funnen litteratur för att se om den på något sätt är väsentlig för studien. När forskaren analyserar källorna kan man dela in den i extern och intern granskning. Med extern granskning menas om källan är äkta, pålitlig och korrekt. Intern granskning används oftast vid mindre projekt och där granskar forskaren källan både hårt och principfast.⁷³ Det lättaste sättet att se om den är väsentlig är att gå igenom innehållsförteckning och register.⁷⁴ Litteraturen är ett första steg när det gäller att sätta sig in i det aktuella området. När man läser litteratur måste man hela tiden granska den kritiskt och se till textens styrkor och svagheter. Det är också viktigt att ha en öppen syn på det man läser.⁷⁵ Litteraturstudien är också en billig och inte så tidskrävande lösning.⁷⁶

⁶⁵ Kvale, S (1997) Den kvalitativa forskningsintervjun

⁶⁶ Andersen, H (1994) Vetenskapsteori och metodlära

⁶⁷ Wallén, G (1996) Vetenskapsteori och forskningsmetodik

⁶⁸ Hartman, J (1998) Vetenskapligt tänkande

⁶⁹ Bell, J (2000) Introduktion till forskningsmetodik

⁷⁰ Holmé, I.M & Solvang, B.K. (1997). Forskningsmetodik

⁷¹ Nordberg, K (2000) Projekthandboken

⁷² Holmé, I.M & Solvang, B.K. (1997). Forskningsmetodik

⁷³ Bell, J (2000) Introduktion till forskningsmetodik

⁷⁴ Ejvegård, R (2003) Vetenskaplig metod

⁷⁵ Hartman, J (1998) Vetenskapligt tänkande

⁷⁶ Andersen, H (1994). Vetenskapsteori och metodlära

Eftersom SOX först infördes 2002 så går min studie när det gäller teori inte längre tillbaks än detta. Jag har använt databaser såsom Gunda och Libris för att hitta väsentlig information och litteratur. Sökmotorn Google samt olika tidningar var ytterligare två sätt som jag använde mig av för att söka information. Sökord som jag har använt mig av är Sarbanes Oxley Act, SOX, IT, intervju, metod och forskningsmetodik. Litteratur som jag har använt mig av är böcker, artiklar och tidigare uppsatser.

3.2.2 Primärdata

Dessa data är lämnade av den personen som själv har upplevt det.⁷⁷ Fördelen med att använda sig av primärdata är att den insamlade informationen är av större relevans för studien. Nackdelen är att man endast kan intervjua ett visst begränsat antal människor samt att det är tids och kostnadskrävande.⁷⁸ Det finns två olika sätt att insamla primärdata och det är observationer och intervjuer. Jag har valt att endast koncentrera mig på intervjuer då detta ger tydligast svar på min problemfråga. Ett annat sätt som jag uppfattar och anser vara primärdata är seminarier. Jag deltog på ett seminarium där olika företag som infört SOX var inbjudna. Företagen tog upp olika problem som just de hade stött på och övriga företag fick möjlighet att förklara sina lösningar på problemen. Detta ansåg jag vara ett bra sätt där aktuella problem och information för studien togs upp. Det var även information som tidigare inte dokumenterats och diskuterats. Jag har valt att sammanställa resultatet och diskussionen under samma rubrik. Detta för att få en tydligare överblick över de olika områdena.

Intervjuer

Syftet med kvalitativa intervjuer är att få en djupare förståelse för det område som valts att studera.⁷⁹ Ett annat syfte är att se vilka erfarenheter och uppfattningar som människor har inom det valda problemområdet.⁸⁰ Intervjuaren önskar därför få information ifrån den person som intervjuas. Det blir som en tvåvägskommunikation mellan intervjuaren och respondenten.⁸¹ Innan intervjun är det viktigt för forskaren att fråga om respondenten vill vara anonym och om så är fallet inte tala eller skriva om detta någonstans.⁸² Det är också viktigt att använda sig utav en bandspelare och att direkt efter intervjun sätta sig ner och transkribera den, allt för att man inte ska glömma bort för mycket. Under och efter intervjun skriver man även anteckningar för att få med känslor och minnen. Respondenten kan även få en chans att läsa igenom transkriberingen för att kunna göra kommentarer och tillägg.⁸³ En fördel med att använda sig utav intervjuer är att de är anpassningsbara för just ditt problem och det tillfället som du väljer att intervjua. En nackdel med intervjuer är att dem tar mycket och lång tid.⁸⁴ Efter en studie med intervjuer kan man tänka sig att respondenterna utgör exempel på andra personer i liknande situationer.⁸⁵ Det finns två olika typer av intervjuer, strukturerade och

⁷⁷ Nordberg, K (2000) Projekthandboken

⁷⁸ Holmé, I.M & Solvang, B.K. (1997). Forskningsmetodik

⁷⁹ Holmé, I.M & Solvang, B.K. (1997). Forskningsmetodik

⁸⁰ Sohlberg, P & B.M (2002) Kunskapens former

⁸¹ Andersen, H (1994). Vetenskapsteori och metodlära

⁸² Trost, J (1997) Kvalitativa intervjuer

⁸³ Ejvegård, R (2003) Vetenskaplig metod

⁸⁴ Bell, J (2000) Introduktion till forskningsmetodik

⁸⁵ Sohlberg, P & B.M (2002) Kunskapens former

standardiserade. Strukturering handlar om möjligheterna med svarsalternativen.⁸⁶ I en kvalitativ intervju bestämmer personen som intervjuar om den vill använda sig av hög eller låg grad av strukturering.⁸⁷ Vid hög grad av strukturering är svarsalternativen mer bestämda och begränsade medan vid låg grad är dem mer öppna.⁸⁸ Standardisering handlar istället om själva frågorna och hur de är formulerade. Även här bestämmer intervjuaren om den vill ha hög eller låg grad av standardisering. Hög grad där frågorna är bestämda i förväg och där dem ställs i en viss ordning eller låg grad där frågorna kan bestämmas på plats eller kan ställas i önskad ordning beroende på situationen.⁸⁹

Det finns tre olika sorter av intervjuer, personlig intervju, gruppintervju och telefonintervju. En personlig intervju är ett personligt möte mellan två personer, en intervjuare och en respondent. En gruppintervju är också ett personligt möte men däremot mellan flera personer, en intervjuare och flera respondenter.⁹⁰ Telefonintervjun sker över telefon och blir därför snabba och billiga. Här sker ingen personlig interaktion vilket gör att miner och kroppsspråk försvinner.⁹¹ Det finns även en ny sorts intervju nämligen e-postintervjun. Här skickar man frågorna med e-post över Internet och precis som telefonintervjun inte någon som helst personlig kontakt. Denna möjlighet sparar tid och arbetsbörda men istället kan forskaren inte uppfatta kroppsspråk och direkt respons. Här har respondenten chans att i lugn och ro sitta och tänka på frågorna i flera dagar. Det är svårt för forskaren att skapa tillit men får istället hela intervjun nedskrivna från början utan anteckningar och transkribering.⁹² Det finns alltså både positivt och negativt med e-postintervjuer. Jag tycker att e-post blir ungefär som att skicka enkäter med efterföljning men att det kan vara bra att skicka frågorna i förväg innan en personlig intervju så att respondenten har möjlighet att fundera över svaren.

Jag har valt att använda mig av semistrukturerade djupintervjuer med en låg grad av standardisering. Här har personen som intervjuas större möjlighet att öppna sig och förklara mer personligt. Jag valde att ha vissa frågor bestämda i förväg för att hela tiden hålla samtalet levande samt kunna ställa följdfrågor som ansågs väsentliga i sammanhanget och som inte gick att bestämma i förväg. Att använda öppna svarsalternativ var för mig en självklarhet. Detta för att respondenten inte skulle känna sig låst vid bestämda svarsalternativ utan kunna öppna sig med tydligare förklaringar. Vid intervjuerna använde jag mig av bandspelare för att informationen skulle bli så tillförlitlig som möjligt och för att undvika fel. Jag skickade ut följdfrågor via e-post som respondenterna fick svara på. I resultatet har jag valt att sammanställa intervjuerna tillsammans utan att ange namn på företagen eller namn på respondenterna.

3.3 Val av företag och respondenter

Totalt genomförde jag sex stycken intervjuer på fem olika företag. De fem företagen var Volvo, SKF, AstraZeneca, Telia Sonera och Swedish Match. Jag fick kontakt med respondenterna på det seminarium som jag deltog. Respondenterna är:

⁸⁶ Andersen, H (1994). Vetenskapsteori och metodlära

⁸⁷ Patel, R & Davidson, B (2003) Forskningsmetodikens grunder

⁸⁸ Hartman, J (1998) Vetenskapligt tänkande

⁸⁹ Andersen, H (1994). Vetenskapsteori och metodlära

⁹⁰ Nordberg, K (2000) Projekthandboken

⁹¹ Krag Jacobsen, J (1993) Intervju

⁹² Ryen, A (2004) Kvalitativ intervju

- Man, 38 år. Konsult.
- Man, 62 år. IT Management konsult.
- Man, 42 år. Konsult och teamledare.
- Man, 53 år. Vice President Internal Control.
- Man, 54 år. IS/IT och telefoni inom division Nordeuropa.
- Kvinna, 55 år. OSS Management staben inom Affärs- och ekonomistyrning på Nät & Produktion.

Av de fem stora företag som jag genomförde de olika intervjuerna på hade ett redan infört SOX, tre var mitt under införandet och ett som inte hade tagit beslut om införande än. Det företaget som redan infört SOX och de tre företagen som är mitt under införandet måste införa SOX eftersom de är börsnoterade på den amerikanska börsen och bedriver handel med värdepapper på SEC. Respondenterna för dessa företag tror inte att företaget hade anpassat sig till SOX fullt ut om de inte hade varit tvungna. Det sista företaget som ännu inte tagit beslut om ett införande är i dagsläget inte tvungna att införa SOX.

Företaget som redan har infört SOX gjorde det i årsskiftet 2004-2005 och det eftersom företaget ägs av ett amerikanskt företag. De tre företag som är mitt under införandet skulle egentligen ha infört SOX nu i sommar 2006 men har fått det förlängt till den 31/12 2006. Då måste företagen kunna visa att de har haft god intern kontroll under det innevarande året vilket gör att de redan 1/1 2006 skulle ha infört de applikationer som krävs för en bra dokumentering av intern kontroll.

3.4 Tillförlitlighet

3.4.1 *Reliabilitet*

Reliabilitet kan med ett annat ord beskrivas med tillförlitlighet. Det är viktigt att flera forskare vid olika tillfällen och under olika tillfällen kommer fram till samma resultat.⁹³ Med hjälp av reliabilitet kan man se tillförlitligheten för olika mätningmetoder och mätinstrument.⁹⁴ För att få bästa tillförlitlighet vid intervjuer bör man använda sig av standardiserade intervjuer. Väljer intervjuaren att spela in intervjun så ökar även detta tillförlitligheten då forskaren har möjlighet att gå tillbaka och lyssna att allt stämmer. Personen som intervjuar måste hålla en låg profil och inte ställa frågorna ledande frågor på ett sådant sätt att respondenten inte svarar med egna ord utan så som respondenten tror att intervjuaren vill att svaret ska vara.⁹⁵

3.4.2 *Validitet*

Validitet kan med ett annat ord beskrivas med giltighet. Det är viktigt med en god validitet genom hela forskningsprocessen och dess olika delar. Problem som kan uppstå sker oftast vid datainsamlingen och på vilket sätt som forskaren väljer att beskriva resultatet. Som

⁹³ Bell, J (2000) Introduktion till forskningsmetodik

⁹⁴ Ejvegård, R (2003) Vetenskaplig metod

⁹⁵ Patel, R & Davidson, B (2003) Forskningsmetodikens grunder

datainsamlingen är intervjuer ett av sätten som en forskare kan använda sig av. Ofta så spelar forskaren in intervjun och väljer sedan att transkribera den och tolka den framkomna texten. Forskaren bör beskriva innehållet så att läsaren själv kan göra en egen tolkning av texten.⁹⁶ Med validitet menas också att det är viktigt att formulera och ställa sådana frågor så att den beskriver och mäter det som forskaren vill att den ska beskriva och mäta samt slutligen få svar på.⁹⁷

Med låg reliabilitet blir det också låg validitet. Däremot så kan det vara hög reliabilitet men ändå låg validitet.⁹⁸

⁹⁶ Patel, R & Davidson, B (2003) Forskningsmetodikens grunder

⁹⁷ Bell, J (2000) Introduktion till forskningsmetodik

⁹⁸ Ejvegård, R (2003) Vetenskaplig metod

4 Företagsinformation

Volvo

Den första Volvobilen tillverkades 1927. Idag är företaget en av de största tillverkarna i världen av lastvagnar, bussar och anläggningsmaskiner. Det finns 80 000 anställda i 125 olika länder. Deras olika affärsområden är Volvo Lastvagnar, Mack, Renault Trucks, Volvo Bussar, Volvo Anläggningsmaskiner, Volvo Penta, Volvo Aero och Volvo Financial Services.⁹⁹

SKF

SKF startades i Göteborg 1907. Idag är det ett globalt företag med 38 000 anställda i 70 olika länder. Av dessa arbetar 4800 i Sverige. Deras verksamhet är organiserad i tre olika områden som är Industrial, Automotive och Service. SKF är världens ledande leverantör av produkter, kundanpassade lösningar och tjänster inom området lager och tätningar.¹⁰⁰

AstraZeneca

Astra grundades 1913 och Zeneca 1926. År 1999 slogs företagen ihop och bildade AstraZeneca. Idag har företaget 65 000 anställda i 26 olika länder och säljer produkter i över 100 länder. Av dessa arbetar 12 800 i Sverige. Det är ett av världens ledande läkemedelsföretag. De koncentrerar sig inom områdena cancer, hjärta/kärl, mage/tarm, infektion, neurovetenskap och andningsvägar & inflammation.¹⁰¹

Telia Sonera

Telia hette tidigare Televerket men bytte 1994 namn till Telia. Sonera grundades i Finland och hette tidigare Telegrafverket. 1997 ändrade företaget namn till Sonera. Båda företagen var tidigare statligt ägda men valde i slutet av 1990-talet och i början av 2000-talet att notera sig på börsen. År 2002 slogs företagen ihop och bildade TeliaSonera. Idag har företaget 27 400 anställda i 10 olika länder. Det är ett ledande telekommunikationsföretag men har även starka positioner inom mobil kommunikation.¹⁰²

Swedish Match

Swedish Match grundade sin tobaksverksamhet 1915 under namnet Svenska Tobaksmonopolet som sedan blev Svenska Tobaks AB. Sin tändsticks- och tändarverksamhet grundades 1917 under namnet Svenska Tändsticks AB. Svenska Tändsticks AB blev 1980 omvandlat till Swedish Match som 1992 gick ihop med gamla Svenska Tobaks AB. Idag har företaget 14 333 anställda i 13 olika länder och säljer produkter i över 130 länder. Swedish Match är ett företag med marknadsledande varumärken och har ett stort utbud av snus, cigarrer, pipetobak, tuggtobak, tändstickor och tändare.¹⁰³

⁹⁹ <http://www.volvo.com/group/sweden/sv-se>

¹⁰⁰ http://www.skf.com/portal/skf_se/home

¹⁰¹ <http://www.astrazeneca.se>

¹⁰² <http://www.teliasonera.se>

¹⁰³ <http://www.swedishmatch.com>

I detta kapitel sammanfattar jag de olika respondenternas svar och åsikter utifrån de olika intervjuerna. Jag delar kapitlet i fyra olika områden. Dessa är organisationen, god kontroll, ekonomi och andra lagar. Under varje område redovisar jag först resultatet och sedan diskussionen.

5 Resultat och Diskussion

Jag sammanställde intervjuerna i stycken. Utifrån de olika styckena försökte jag sedan hitta områden och rubriker som dem kunde passa under. Det blev dock vissa överlappningar mellan de olika områdena och rubrikerna.

5.1 Resultat: Organisationen

Under rubriken organisationen ingår fyra olika områden. Dessa områden är förändring för företaget, förändring för IT-konsulten, tolkning av lagtext och framtida arbetskraft. Rubriken organisationen handlar om vilka förändringar som SOX innebär för företaget och IT-konsulten. Den handlar också om revisorernas tolkning av lagtexten och att företaget kommer att behöva anställda som arbetar med SOX i framtiden.

5.1.1 Förändring för företaget

För dessa stora företag innebär SOX en viss förändring för själva företaget. Två respondenter säger att det är en stor förändring för företaget då det sker mer dokumentering, utvecklade processer, striktare kontroller samt formaliserade rutiner medan en annan respondent säger att det endast är en mindre förändring. Ibland uppstår det problem som är svåra att lösa på det enskilda företaget utan man behöver kanske en utomstående syn på saken eller för att få se hur andra har löst samma problem. De olika företagen kan därför hjälpa varandra med att lösa dessa problem. Detta t ex genom ett sådant seminarium som ordnades den 6 april och som ska ha uppföljningsmöten flera gånger i år. En respondent säger att:

”Alla bolag brottas med samma problem och detta har vi sett när vi har varit ute som konsulter.”

5.1.2 Förändring för IT-konsulten

Samtliga respondenter säger att genom införandet av SOX så har även deras arbetsuppgifter förändrats. En respondent arbetade tidigare som IT-revisor och granskade, såg till att företagen hade god kontroll och slutligen skrev under deras årsredovisning. Nu är arbetet istället att hjälpa företagen att uppfylla kraven på god intern kontroll. En annan respondent menar att införandet har medfört att i dagsläget går tiden åt att införa processer och kontroller för att kontrollera IT medan väsentligen mindre tid går åt att utveckla IT-stöd till verksamheten. För en tredje respondent går tiden åt till att få alla processer och kontroller på plats samt se till att företaget är nöjd med detta. På en fjärde respondents företag har ett helt

nytt område tillkommit och där arbetar nu denna respondent. En femte respondent beskriver förändringen av sina arbetsuppgifter på följande sätt:

"Mina ordinarie arbetsuppgifter har fått prioriterats ner till förmån för SOX-relaterade arbetsuppgifter."

5.1.3 Tolkning av lagtext

Ett stort problem med lagen SOX är att den är otydlig. När SOX först blev en lag i USA så var kontrollmålen odefinierade, luddiga, diffusa och oklara. Det finns i dagsläget ingenstans som det går att läsa kraven för de står inte utskrivna i lagtexten. Denna lagtext är därför öppen för fri och egen tolkning. De som skall tolka texten var de olika revisionsbyråerna där Ernst & Young, KPMG, Deloitte och PWC är några av de stora byråerna. Tolkningen blir därmed inte likadan för de olika revisionsbyråerna och detta gör att de ställer olika krav på företagen som inför SOX. Dessa företag har en intern revisionsbyrå som hjälper de med frågor och problem som uppstår samt en extern som ska skriva under årsredovisningen. När företagen byter revisionsbyrå efter några år kan skillnaderna vara stora. Eftersom företagen inte vill göra mer än nödvändigt är det viktigt med tydliga krav ifrån både den interna och den externa revisionsbyrån. Företaget måste lyssna på vad den påskrivande revisionsbyrån säger och slutligen följa deras krav. En av respondenterna säger att de formella kraven upplevs jobbiga och onödiga då företaget falerar i testerna för att de inte har fyllt i en blankett rätt men allt annat är rätt utfört. Respondenterna uppfattar revisionsbyråernas tolkning som för detaljerad, snäv, byråkratisk och omogen.

5.1.4 Framtida arbetskraft

Samtliga respondenter anser att just deras företag kommer att behöva ha anställda eller god kompetens och stöd ifrån utomstående konsulter som kan arbeta med SOX ett bra tag framöver. Dessa konsulter arbetar med att hitta kontrollbrister, förbättra processerna och optimera kontrollerna så att de blir godkända. Det är viktigt att hitta långsiktiga och smidiga lösningar då man minimerar arbetet och resurserna. Efter att bristerna är funna finns det hela tiden möjlighet att hitta bättre lösningar än vad som finns idag. Så länge som det finns förändringar i en IT-miljö där man byter t ex servrar och plattformar så uppkommer nya krav och kontrollmål. Detta skapar nya tjänster på samtliga företag både nu men även längre fram i tiden. För olika konsultbolag innebär införandet av SOX många affärsmöjligheter i form av konsulttjänster.

5.2 Diskussion: Organisationen

5.2.1 Förändring för företaget

Enligt Stridell, H. (2004) så krävs det att företaget ger en tydlig dokumentation av sina tillgångar. Gunnarsson, S. & Nilsson, A. (2005) säger att eftersom all dokumentation nu sker på detaljnivå blir det ett helt annat sätt att arbeta på för företaget. Under intervjuerna framkom det att alla företag hade en viss förändring. Respondenterna tog fram det här med tydligare och mer detaljerad dokumentation som en av de större förändringarna för företaget. Jag anser

precis som teorin och respondenterna säger att det här med en så detaljerad och tydlig dokumentation är en stor förändring. Eftersom det tidigare inte krävdes sådan noggrannhet så tar det nya arbetet med dokumentationen resurser både i form av tid såsom kostnader. Förändringarna är alltså större än bara själva dokumentationen då detta leder till ytterligare förändringar. Trots följderna av mer resurser så tror jag att en tydligare dokumentation i slutändan är bra för företaget. Detta för att företaget ska få en så bra överblick som möjligt över sin egen verksamhet.

5.2.2 Förändring för IT-konsulten

Enligt Svenska Dagbladet (2005) så har Volvos presschef Mårten Wikforss uttalat sig och sagt att många anställdas interna arbeten har förändrats under och efter införandet av SOX. Volvo är ju ett av de stora företag som redan infört SOX då de ägs av amerikanska Ford. Samtliga respondenter höll med om att deras arbetsuppgifter genom införandet av SOX har förändrats. Antingen så har deras arbetsuppgifter helt förändrats eller så får de koncentrera sig mer på SOX relaterade uppgifter än övriga uppgifter. Att det blir en förändring för IT-konsulten under och efter ett införande av något så stort som SOX tror jag är en självklarhet. Det som är mindre bra är kanske att andra arbetsuppgifter blir lidande medan de anställda arbetar mer med SOX. En fördel är att företagen prioriterar SOX som något viktigt när de anställda får ägna mycket tid åt lagen.

5.2.3 Tolkning av lagtext

Enligt Stridell, H. (2004) så får företaget inte någon beskrivning av tillämpningsföreskrifterna hur internkontrollen ska se ut och hur de ska göra för att följa kraven. Därför måste företagen själva utveckla sin egen internkontroll vilket innebär mycket tid och mycket pengar. De som skulle tolka texten är de olika revisionsbyråerna. Respondenterna uppfattar att det blir problem då de olika revisionsbyråerna väljer att tolka texten olika. Företagen vill ju inte göra mer än nödvändigt och vill därför ha tydliga krav främst från den påskrivande revisionsbyrån. Jag anser att den amerikanska beskrivningen av lagen är alldeles för otydlig och att företagen skulle kunna kräva en tydligare text. I Sverige skulle detta problem ha kunna lösas då de olika revisionsbyråerna kan enas om en gemensam tolkning och skriva samman detta på svenska. Allt för att det ska underlätta så mycket som möjligt för de svenska företagen.

5.2.4 Framtida arbetskraft

Detta område har tidigare inte tagits upp i någon teori. Kanske för att företagen nyligen har upptäckt detta eller för att ingen tidigare har reflekterat över det. Jag anser att det är positivt både för företaget då de får ha kunnig och erfaren personal som arbetar med SOX i framtiden samt för utomstående konsulter då detta resulterar i fler arbetstillfällen.

5.3 Resultat: God kontroll

Under rubriken god kontroll ingår tre olika områden. Dessa är positivt, intern kontroll och behörigheter. Rubriken god kontroll handlar om att företaget får bättre kontroll på sina finansiella processer och en god intern kontroll efter ett införande av SOX. Den handlar också om en begränsad behörighet för de anställda.

5.3.1 Positivt

Av sex respondenter är fem positiva till SOX. Företagen får till exempel bättre kontroll över sina systemresurser och sina finansiella processer. Dessa kontroller är ganska logiska anser en av respondenterna. Kvalitet och säkerhet som tidigare kanske har glömts bort blir nu mer aktuellt och diskuteras mer på företagen. Ledningen har fått bättre förståelse om att det är en komplex verklighet som de bedriver. SOX tvingar fram ett kvalitetstänk inom finansprocesser och lyfter fram säkerhetsaspekten på behörighetshantering. Det leder också till ett sunt kontrolltänkande med en bättre kontrollstruktur och kontrollnivå. SOX ger en bra genomlysning av företagets processer vilket till vissa delar har skapat förändrade rutiner med fokus på intern kontroll. En respondent tycker att SOX är ett tydligt regelverk som alla berörda skall följa och vilket slutligen leder till ett enhetligt arbetssätt. Det blir ”ordning och reda” och det är lätt att leta reda på och hitta vad som gäller. Ett tydligt regelverk möjliggör också att det blir enklare att dela ut ansvar och behörigheter. En annan respondent menar att:

”Det är ett stålbad som många bolag har mycket att vinna på att gå igenom.”

5.3.2 Intern kontroll

Samtliga respondenter anser att de har god intern kontroll på sitt företag. Det är också section 404 som handlar om intern kontroll som är det viktigaste med SOX men den är inte tydligt definierad. En av respondenterna berättar att företaget i dagsläget ska göra en förändring i databasen kan det krävas att en person utför det vid tangentbordet och att en person står bakom och antecknar att han bara gör det han skall. Denna section kräver också mest resurser.

5.3.3 Behörigheter

Respondenterna menar att ett av de viktigaste områdena inom SOX är Segregation of Duty. Det betyder att ingen får kontrollera en hel process och att man därför har tagit bort behörigheterna för vissa personer. Tidigare så hade en person kanske på två eller tre roller men har nu fått välja eller blivit tilldelad endast en roll. Det gäller att begränsa personernas access, behörigheter och tillgång till kontroller. Om en person byter roll så måste man säkerställa att behörigheterna inte ligger kvar som de tidigare utan att personen bara har tillgång till de nya. SOX handlar mycket om att begränsa behörigheter och begränsa tillgången till systemresurser. Två av företagen har infört processer och kontroller för att kontrollera dessa behörigheter. En respondent menar att på deras företag så har de en systemägare som ansvarar för tilldelning till enskilda system men att det är strikt kontroll vid

uppläggning, ändringar samt periodiska avstämningar. Andra behörighetskrav som ställs är att alla inköp till företaget måste godkännas av närmaste chef.

"I och med SOX är det strikt kontroll vid uppläggning, ändring samt periodiska avstämningar."

5.4 Diskussion: God kontroll

5.4.1 Positivt

Enligt Green, S. (2004) så finns det fyra olika kontroller som företagen måste anpassa sig till. Dessa är prestationsmätning, informationsbehandling, fysiska kontroller och ansvarsfördelning. Respondenterna är nöjda då företaget får en bättre kontroll över sina systemresurser och sina finansiella processer. En annan fördel med kontroller som respondenterna är positiva till är ett sunt kontrolltänkande med en bättre kontrollstruktur och kontrollnivå. Jag anser också att regelbundna kontroller inom de fyra olika områdena är positivt för företaget. Här kan företaget upptäcka eventuella brister och på ett snabbt och enkelt sätt korrigera dessa.

5.4.2 Intern kontroll

Enligt Deloitte (2005) är section 404 den mest kända och den mest resurskrävande av alla de olika kapitlen. Detta har tydligt kommit fram i intervjuerna då den beskrivs som den mest viktigaste och precis som Deloitte menar den som kräver mest resurser. I intervjuerna har det också framkommit att den inte är så tydligt definierad som man kunde önska. Jag tror och håller med om att section 404 är den mest viktiga och kända av de olika kapitlen. Av de uppsatser som jag har läst och refererat till så har flera stycken enbart handlat om denna section och hur den har påverkat företagen. Att den tar mycket resurser är ju nästan självklart då den är krävande både på tid och i kostnader. Jag hoppas att den kan bli mer definierad allt eftersom tiden går och att företagen blir mer insatta på själva området SOX.

5.4.3 Behörigheter

Enligt Computer Sweden (2006) så har företagen innan SOX infördes haft dålig kontroll på vilka av de anställda som har haft tillgång till de olika systemen. De menar att i dagsläget så har SOX ordnat bättre kontroll i alla processer, data och system då lagen kräver en mer noggrann dokumentation. Det som framkom av intervjuerna är att företagen har infört något som kallas Segregation of Duty och som handlar om behörigheter för de anställda. Då måste man begränsa personernas access, behörigheter och tillgång till kontroller. Den här delen tror jag är en av de allra viktigaste med SOX. Det finns en stor risk att bli utsatt för bedrägeri om man inte kollar behörigheterna ofta och noga. Att hela tiden följa upp om en anställd byter område på företaget så att man snabbt kan byta personens behörigheter. Detta område inom SOX är en stor fördel jämfört med tidigare.

5.5 Resultat: Ekonomi

Under rubriken ekonomi ingår fyra olika områden. Dessa är systemen, vinst eller förlust, kostnader och om SOX är ekonomi eller systemvetenskap. Rubriken ekonomi handlar om vilka risker som SOX medför och var de finansiella flödena finns. Den handlar också om vad företaget kommer att vinna på ett införande och vad kostnaden blir. Slutligen beskrivs om och varför SOX är ett ekonomisk eller systemvetenskapligt ämne.

5.5.1 Systemen

När företaget ska införa SOX måste de välja vilka applikationer som ska påverkas av lagen. De måste titta på frågorna: Var finns de största riskerna? och Var finns pengarna?. Företagen ser med hjälp av SOX vilka de stora riskerna ur ett finansiellt perspektiv är. Det är alltså de applikationer som hanterar finansiella flöden som företaget måste välja att fokusera på. Olika system som berörs av detta är ekonomisystemet, lönesystemet, inventeringssystemet och lagerhanteringssystemet. Tre respondenter svarar att det är många applikationer på deras företag som påverkas av SOX medan en annan respondent menar att hos dem är det mellan 50 och 100 stycken applikationer som påverkas eftersom de har ett finansiellt flöde.

5.5.2 Vinst eller förlust?

Det finns även nackdelar med SOX som respondenterna väljer att ta upp. När företagen inför SOX så är det svårt att se vad man i slutändan kommer att vinna på detta. De ställer sig frågan: kommer intäkterna i slutändan att överstiga kostnaderna? En av respondenterna tror att det finns företag som kommer att gå back efter ett införande av SOX och att övriga företag kommer att vinna för lite med tanke på den stora arbetsbördan. SOX är en mycket omfattande lag vilket gör att det är mycket krävande både när det gäller tid och kostnader. Det är en mycket hög detaljeringsnivå där man skickar dokumentationer tillbaka till papperskontoret. En annan respondent tycker att lagen ställer för stora formella krav samt kräver för mycket omfattande och överdriven testning där företaget ser om den interna kontrollen är bra. En tredje respondent tror att kraven kommer att övertolkas och på så sätt leda till onödiga kostnader. Samma respondent fortsätter att SOX är:

"Kostnad för ett kvalitets- & säkerhetsprojekt och ett vidmakthållet underhåll av införda kontroller."

5.5.3 Kostnader

SOX har involverat hundratals människor på de olika företag där jag har genomfört intervjuerna och kostat flera hundra miljoner kronor per företag. Det är svårt för de anställda att berätta och veta exakt hur mycket som SOX hittills har kostat och vad det kommer att kosta i framtiden. Vad de vet är att SOX kommer att minska riskerna för bedrägeri. Det som inte går att veta är vad som kunde ha hänt om man inte hade infört SOX och på så sätt inte heller veta exakt om och vad man kommer att tjäna på ett införande.

"Vägarna för ekonomisk information har kartlagts."

5.5.4 SOX: Ekonomi eller systemvetenskap?

Samtliga respondenter är överens om att SOX är en blandning av ekonomi och systemvetenskap. En respondent säger att ekonomin är kontrollerna av de finansiella processerna där IT och systemvetenskap ett medel och själva kontrollerna. En annan respondent menar att det är generiska IS-kontroller och att man inför finanskontroller. En tredje respondent beskriver att ekonomin är det ingående och utgående i en process medan systemvetenskapen är kontrollerna och logiken mitt emellan. Samma respondent fortsätter att förklara att 75-80 % av arbetet med SOX är IT-relaterat.

5.6 Diskussion: Ekonomi

5.6.1 Systemen

Enligt Green, S. (2004) så måste ledningen för att kunna upptäcka vilka risker som finns först få förståelse för vilka olika sorters risker det finns, var de kommer ifrån och dess tänkbara effekt. Enligt Computer Sweden (2005) så skapar SOX en bättre kontroll för risker. Respondenterna menar att företagen med hjälp av SOX ser vilka de stora riskerna ur ett finansiellt perspektiv är och att det är de applikationerna som hanterar finansiella flöden som företaget måste välja att fokusera på. Jag anser att det är viktigt att upptäcka riskerna i god tid. Allt för att företaget ska kunna komma på en lösning så tidigt som möjligt.

5.6.2 Vinst eller förlust?

Enligt Johansson, P. & Klang, M. (2004) kommer SOX att innebära ökade kostnader för företaget. Enligt Gunnarsson, S. & Nilsson, A. (2005) så kan kostnaderna i vissa fall bli upp till 50 miljoner dollar för ett svenskt företag. Respondenterna säger att kostnaderna blir höga i och med att SOX är en mycket omfattande lag. De menar också att det finns företag som kommer att gå back efter ett införande. Jag anser att det är en självklarhet att SOX kommer att öka kostnaderna för företaget. Varje gång ett företag inför något nytt system eller liknande så blir det en kostnad. Vad inte företagen hade räknat med, enligt mig, var att kostnaden blev så hög som den blev. Jag tror att det svåra med SOX är att veta om man kommer att vinna på ett införande eller om det endast blir höga kostnader. De flesta företag ser antagligen SOX som en god investering.

5.6.3 Kostnader

I Svenska Dagbladet (2005) har stora företag beskrivit hur stora kostnader som man räknar vid ett införande av SOX. Här nämns mellan 150 och 350 miljoner kronor. De olika respondenterna däremot har svårt att berätta exakt hur mycket ett införande kommer att kosta. Antingen så är det för att de inte vill berätta eller för att de helt enkelt inte vet. Det som också

är svårt att veta är vad SOX i framtiden kommer att kosta för det enskilda företaget. Jag tror att det enskilda företaget ger en summa med stor marginal om vad SOX kommer att kosta. Antingen så är det för att de inte vet den exakta summan eller för att de helt enkelt döljer det för allmänheten. Sedan kan det också vara så att företaget döljer för sina anställda exakt hur mycket SOX kommer att kosta. De anställda har kanske räknat ut att SOX kommer att kosta mycket pengar men har svårt att spekulera i exakta siffror. Eftersom företaget inte vet hur SOX kommer att fortskrida i framtiden och att de inte vet hur många anställda som måste arbeta med kontrollerna så kan jag förstå att de har svårt att se de framtida kostnaderna.

5.6.4 SOX: Ekonomi eller systemvetenskap?

Detta område har inte tidigare skrivits om i någon teori men som jag valde att ta upp på grund av att jag ville visa att SOX inte bara är ekonomi utan även systemvetenskap och informatik. Av de uppsatser som jag har läst samt refererat till och som handlar så är alla utom en skrivna ur ett ekonomiskt perspektiv. Endast en har skrivits om systemvetenskap eller informatik som det också kallas.

5.7 Resultat: Andra lagar

Under rubriken andra lagar ingår ett område. Detta är liknande lagar utanför USA. Rubriken andra lagar handlar om lagar som liknar SOX samt som gäller i andra länder och världsdelar.

5.7.1 Liknande lagar utanför USA

Det blir i dagsläget allt mer branschspecifiserade lagstiftningar där finansbranschen har sin Basel 2 och läkemedel samt sjukvården i USA har något som kallas Hippa och Part 11. Canada och Australien har infört nästan identiska lagar med USA. Det finns svensk kod för bolagsstyrning som påverkar de svenska företagen och som är ett steg i att göra en SOX version för de svenska företagen. I mars 2004 la man fram ett förslag om en liknande lagstiftning för hela Europa. Vi är på väg att få någon slags Euro-SOX version men om de drar den riktigt lika långt då SOX har fått kritik för att den är för långtgående i sina kontroller och att det inte är effektivt att lägga så mycket resurser eller tjäna så lite. Utomlands har man nämligen en högre och en annan kontrollstruktur. En respondent kommenterar om SOX att:

”Det är nödvändigt för bolagen att gå igenom.”

5.8 Diskussion: Andra lagar

5.8.1 Liknande lagar utanför USA

En jämförelse mellan SOX och andra liknande lagar har tidigare inte beskrivits i någon teori. Detta tycker jag är intressant då SOX har gjort stort väsen ifrån sig men om de andra finns det inte så mycket dokumenterat. Jag anser att det är ett intressant område då man kan se att fler

länder har upptäckt och stött på samma problem som USA gjorde med Enron. Kanske kan olika länder lära från varandra och diskutera sina problem tillsammans.

5.9 Avslutande diskussion

Jag väljer att avsluta resultat- och diskussionsavsnittet med övergripande diskussion om vad SOX är och innebär. Efter att ha arbetat med en uppsats om SOX har jag funderat mycket kring ämnet samt lärt mig mycket ny och intressant fakta. De flesta som jag har pratat med och intervjuat har varit positiva till SOX och även jag är positivt till området. Jag tror därför att SOX kommer att uppfylla sitt syfte med att få tillbaka förtroendet för aktiemarknaden. SOX innebär någonting positivt för företagen och dess anställda. Det kan innebära mycket arbete för tillfället men att det kommer att löna sig till slut. Kanske det mest positiva med SOX, enligt mig, är att man får bättre kontroller och på så sätt minska risken för bedrägeri samt fusk med bokföringen. Det rör sig trots allt om stora summor som skulle kunna "försvinna". I och med att EU börjar ta fram någonting liknande SOX som ska gälla i Europa så borde kanske alla företag ta och se över sina kontroller. Detta för att underlätta när det blir dags för en implementering. Vem vet, det kan finnas en bättre lösning på problemet än SOX men än så länge så tror jag att SOX kommer att vara mycket betydande.

I detta kapitel kommer jag att redovisa vilka slutsatser som jag har kommit fram till utifrån teorin och resultatet. Jag visar om jag har fått svar på mitt syfte eller om resultatet inte var tillräckligt.

6 Slutsats

Syftet med denna uppsats var att undersöka vilka konsekvenser som SOX för med sig på svenska företag. Genom fyra underfrågor ville jag också se vilken påverkan SOX hade på organisationen, IT-konsulten, den interna kontrollen och ekonomin. Vid en genomgång av tidigare undersökningar och uppsatser framkom det att det inte fanns någon liknande undersökning. Detta kan bero på att SOX är ett ganska nytt område som inte så många elever känner till. Jag har under undersökningens tidsperiod lyckats besvara mitt syfte och dess underfrågor. Underfrågorna innebar fyra intressanta områden som jag önskade fördjupa mina kunskaper i samt bidra till ny forskning. Resultatet visar, utifrån intervjuerna, att vid ett införande av SOX så sker det vissa förändringar inom organisationen. Det krävs nu en mer detaljerad dokumentation, mer utvecklade processer samt striktare kontroller. En förändring för IT-konsulten sker också. De måste nu koncentrera sig fullt på SOX-relaterade uppgifter och inte ägna så mycket tid åt sina övriga arbetsuppgifter. Den interna kontrollen påverkas vid ett införande av SOX på så sätt att den har blivit bättre och mer noggrann. Även ekonomin på företagen påverkas. Det blir mer kostnader för det enskilda företaget samt att det kan vara svårt att se vad företaget kommer att vinna på ett eventuellt införande. Slutligen så vad innebär SOX egentligen för de olika företagen? Att det blir en mer detaljerad kontroll, att behörigheterna blir mer begränsade och att man förhindrar bedrägeri.

7 Referenser

7.1 Litteratur

- Andersen, H (1994) Vetenskapsteori och metodlära – En introduktion. Lund: Studentlitteratur
- Bell, J (2000) Introduktion till forskningsmetodik. Lund: Studentlitteratur.
- Blomberg, E.B & Svernlöv, C (2003) Sarbanes Oxley Act – USAs hårda svar på redovisningsskandalerna. Balans s. 23
- Ejvegård, R (2003) Vetenskaplig metod, Lund: Studentlitteratur
- Exido och Dataföreningen (2005) IT i Sverige 2005 – En bok om trender och utveckling inom IT i Sverige. Lund: Studentlitteratur
- Green, S (2004) Manager´s guide to the Sarbanes Oxley Act, John Wiley & Sons Inc
- Hartman, J (1998) Vetenskapligt tänkande – Från kunskapsteori till metodteori. Lund: Studentlitteratur
- Hedlund, E (2003) Informationssamhällets geografi – IT, arbetsplatserna och rummet. University Printers
- Holmé, I.M & Solvang, B.K (1997) Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder. Lund: Studentlitteratur
- Krag Jacobsen, J (1993) Intervju – Konsten att lyssna och fråga. Lund: Studentlitteratur
- Kvale, S (1997) Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund: Studentlitteratur
- Nordberg, K (2000) Projekthandboken - Metod och process. Förlags AB Björnen
- Nyström, A, Fernström, B & Gullberg, S (2006) IT-byrån – Handbok om hur affär, IT och förändring hänger ihop. Lund: Studentlitteratur
- Patel, R & Davidson, B (2003) Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning. Lund: Studentlitteratur
- Peterson, H (2005) Gender, Power and Post-Bureaucracy – Work ideals in IT consulting. Uppsala: Universitetsstryckeriet
- Ryen, A (2004) Kvalitativ intervju. Liber AB
- Sohlberg, P & B.M (2002) Kunskapens former – Vetenskapsteori och forskningsmetod. Liber AB

Trost, J (1997) Kvalitativa intervjuer. Lund: Studentlitteratur

Wallén, G (1996) Vetenskapsteori och forskningsmetodik. Lund: Studentlitteratur

7.2 Artiklar

Affärsvärlden 2002-07-25 Så ska USA stoppa fifflarna

<http://www.affarsvarlden.se/art/3375>

Computer Sweden 2006-05-03 Rädsla fel motiv för kontroll

<http://computersweden.idg.se/2.139/1.45395>

Computer Sweden 2006-04-12 Rädsla inget bra motiv att följa regelverken

<http://computersweden.idg.se/2.139/1.44628>

Computer Sweden 2006-02-03 Stora pengar läggs på Sabanes Oxley i Sverige

<http://computersweden.idg.se/2.139/1.1771>

Computer Sweden 2006-02-03 Säkerhetsfrågor förs upp på styrelsenivå

<http://computersweden.idg.se/2.139/1.1773>

Computer Sweden 2006-02-06 Så klarar företag av nya krav

<http://computersweden.idg.se/2.139/1.1990>

Computer Sweden 2005-06-13 Hög tid att dra nytta av amerikanska Sox-lagen

<http://computersweden.idg.se/2.139/1.9560>

Computer Sweden 2005-03-11 En fråga för styrelsen

http://computersweden.idg.se/ArticlePages/200503/10/20050310153106_CS845/20050310153106_CS845.dbp.asp

Computer Sweden 2004-09-29 Veritas varnar för höga förväntningar

http://computersweden.idg.se/ArticlePages/200409/29/20040929085942_CS460/20040929085942_CS460.dbp.asp

Computer Sweden 2004-09-13 Lagstiftning sätter press på cheferna

http://computersweden.idg.se/ArticlePages/200409/10/20040910172004_CS931/20040910172004_CS931.dbp.asp

Computer Sweden 2004-09-08 Svenska företag måste handla nu

http://computersweden.idg.se/ArticlePages/200409/07/20040907161829_CS563/20040907161829_CS563.dbp.asp

Computer Sweden 2004-09-01 Fullt sjå klara nya USA-regler

http://computersweden.idg.se/ArticlePages/200409/01/20040901073636_CS537/20040901073636_CS537.dbp.asp

Dagens industri 2006-03-20 Ericsson bättre rustat än någonsin
<http://www.di.se/Nyheter/> Sök på Sarbanes Oxley Act

Dagens industri 2004-11-23
<http://www.di.se/Nyheter/> Sök på Sarbanes Oxley Act

Ernst & Young (2005) Allt fler svenska börsbolag utvecklar ägarstyrningen
http://www.ey.com/global/Content.nsf/Sweden/Home_Corporate_Governance

Svenska Dagbladet 2005-05-09 Ras för europeiska företagsköp i USA
http://www.svd.se/dynamiskt/naringsliv/did_9691310.asp

Svenska Dagbladet 2005-04-27 Ny USA-lag kostar dryg miljard för de svenska storbolagen
http://www.svd.se/dynamiskt/naringsliv/did_9622685.asp

Svenska Dagbladet 2002-07-22 World Com försätts i konkurs i ett försök att rädda bolaget
http://www.svd.se/dynamiskt/naringsliv/did_2434890.asp

Svenska Dagbladet 2002-02-27 Kan vi lita på revisorn?
http://www.svd.se/dynamiskt/naringsliv/did_2126427.asp

7.3 Internet

Deloitte
http://www.deloitte.com/dtt/section_node/0,1042,sid%253D59816,00.html

Guide Konsult AB
http://www.guide.se/pages/SubPage_393.aspx

<http://www.swedishmatch.com>

<http://www.teliasonera.se>

<http://www.astrazeneca.se>

http://www.skf.com/portal/skf_se/home

<http://www.volvo.com/group/sweden/sv-se>

7.4 Uppsatser

Frykmer, G & Liedén B (2004) Effekter av Sarbanes Oxley Act – en studie av kostnad och nytta med fokus på intern kontroll och företagsförtroende. Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet.

Gunnarsson, S & Nilsson, A (2005) Sarbanes-Oxlet Act – lagens påverkan på bolag i Sverige. Högskolan i Kristianstad

Johansson, P & Klang, M (2004) Säkerställning av intern kontroll och finansiell rapportering enligt The Sarbanes Oxley Act, section 404. Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet.

Johansson, P & Lönnquist, M (2005) Sarbanes-Oxley Act of 2002 – hur förändras den svenska revisionen och den svenska revisorns arbete? Högskolan i Kristianstad

Larsson, A (2003) Sarbanes-Oxley Act – hur berörs revisorer och revisionsbolag i Sverige? Uppsala Universitet

Pedersen, H & Stålbäck, D (2005) Consequences of Sarbanes-Oxley on IT sourcing companies. IT Universitetet i Göteborg.

Stridell, H (2004) Sarbanes-Oxley i affärssystemet. Uppsala Universitet

Bilaga 1

Intervjufrågor

Bakgrund

- Namn?
- Ålder?
- Vilken är din befattning på företaget?
- Vilket är ditt ansvarsområde?
- Vilka är dina arbetsuppgifter?
- Vad har du för utbildning?

SOX

- Har ni implementerat eller ska ni implementera SOX på ditt företag?
- Om, ja i så fall varför?
- Är ni tvungna att anpassa er till SOX?
- Om ja, tror du att företaget hade anpassats till SOX om ni inte var tvungna?
- På vilket sätt arbetar du med SOX?
- På vilket sätt har ditt arbete förändrats sedan införandet av SOX?
- Har rutinerna i arbetet förändrats något?
- Hur har företaget förändrats sedan införandet av SOX?
- Har det tillkommit några nya roller?
- Har det tillkommit några nya tjänster?
- Hur är det med behörigheter på ditt företag för personalen?
- Anser ni att ni har god intern kontroll på ditt företag?
- Hur stor del av företaget har applikationer som påverkas av SOX?
- Hur mycket beräknas SOX kosta för ditt företag?
- Vad tycker du om revisionsbyråernas tolkning av SOX?
- Vilka anser du vara de främsta fördelarna med SOX för företaget?
- Vilka anser du vara de främsta nackdelarna med SOX för företaget?

- Är du positiv eller negativ till SOX? Varför?
- Är SOX positivt eller negativt för ditt företag? Varför?
- SOX: Anser du att det är Kostnad eller Intäkt?
- SOX: Anser du att det är Ekonomi eller systemvetenskap? Varför?